

Háztartási szakiskola

a Székesfehérvári Vízivárosi Általános Iskolában

SINKOVICS BÉLÁNÉ

Iskolánk – a Székesfehérvári Vízivárosi Általános Iskola – tantestülete 1990-ben úgy döntött a lehetséges fejlesztési alternatívák közül, hogy az 1991/92-es tanévtől kétéves Háztartási Szakiskolát indít. A szakiskolában 8. osztályt végzett 14-16 éves lányok tanulhatnak. Évenként két-két osztály indításával kb. 50 tanuló beiskolázására kerülhet sor.

A szakiskola indítása mellett szóltak a körülmények. Iskolánk jelenleg 672 fős tanulólétszámú 12 éve működő lakótelepi iskola, melyet eredetileg 600 főre terveztek. A növekedő tanulólétszám már csak a 7-8. osztályokra érvényes, ha a jelenlegi 7 párhuzamos 8. osztályunk végez, a tanulólétszám folyamatos visszaesésével kell számolnunk. Ugyanakkor városi felmérések szerint a tavalyi években kb. 1000 gyermek beiskolázását nem tudták megvalósítani s e létszámból 20-25 iskolánkat is érintette. Különösen a lányok továbbtanulása jelent problémát, mert az ő választási lehetőségeik korlátozottak, különösen a szakképzés terén.

A gondok enyhítésére vállalkozott iskolánk, amikor megpályázta a Polgármesteri Hivatal Oktatási Bizottságánál a Szakiskola beindításának engedélyezését.

– A beinduló képzéssel új, a városban még nem működő szak indításával járulunk hozzá a szakoktatás struktúrájának fejlesztéséhez.

– Ki kívánjuk elégíteni a lányok képzésében ez irányban jelentkező társadalmi, környezeti igényt, s ezzel együtt szakmai rangot adni a háztartási-gazdálkodási tevékenységnek.

– Részt vállalunk a tankötelezettség teljesítésében, s az érintett korosztály számára szükséges, a magánéletükben, de vállalkozóként vagy munkavállalóként is hasznosítható gyakorlati képzést nyújtunk.

– Enyhítünk a város beiskolázási és foglalkoztatási gondjain.

A szakiskola működési helye az általános iskola mellett lévő Vízivárosi Bölcsőde megüresedett 485 m²-es épületrésze. Itt ideális lehetőség adódott a tantermek és szaktantermek kialakításához. A tanulók gyakorlati oktatását – az elvégzett beruházási és átalakítási munkák után – az óvodai, bölcsődei és szociális gondozói gyakorlatok kivételével teljes egészében az iskolában tudjuk megoldani. A lányok képzésére jól felszerelt tankonyha a hozzátartozó mosogató és előkészítő helyiségekkel, étkezővel és a szabás-varráshoz varróterem (minden kislánynak külön varrógéppel) áll rendelkezésre.

600 m²-es udvarral rendelkezünk, melyet parkosítva a tanulóknak lehetőségük lesz az épületek környékének, udvaroknak, kerteknek hangulatos esztétikus megteremtésére, a legfontosabb kerti munkák elvégzésére.

A képzés beindítása előtt informálódtunk és tanulmányoztuk a Magyarországon működő és hasonló képzésű iskolák engedélyezett oktatási programját. Ezek teljes átvételére nem volt lehetőségünk. A speciális mezőgazdasági képzést helyi adottsá-

gainak, a speciális vendéglátóipari tantárgyak oktatását felszerelés hiányában nem tudtuk megoldani. Intézményünk tantestülete az induló szakiskola teljes nevelési és oktatási programjának kidolgozását és annak megvalósítását is vállalja.

A tantárgy felosztását előzetesen elkészítettük, a szakiskolában megfelelő képesítéssel rendelkező tanárok és szakoktatók tanítanak.

72 főből előzetes beszélgetés alapján választottuk ki a két 30 fős induló osztály tanulóit.

Az iskolában heti kötelező órák száma az első és második évfolyamban is 30-30 óra, amelyből gyakorlati foglalkozás heti 15-15 óra és ezt előkészítik a szakmai, elméleti órák.

A gyakorlati oktatás 15 fős csoportokban történik.

A tantárgycsoportok általános cél, feladat és követelményrendszere:

– A közismereti tárgyak oktatásával korszerű, gyakorlatias és mindennapi élethez szükséges ismeretanyagot kívánunk megvalósítani. Az általános iskolát végzett tanulók eltérő mélységben, de alapvető ismereteket szereztek a tantárgyak anyagaiból. Ezekre építve, közülük az elengedhetetlenül szükséges anyag elmélyítését, fejlesztését, másrészt a sztenderd műveltségi anyag elemeinek oktatását tartalmazza programunk.

Elméleti tantárgyaink:

Anyanyelvi és kommunikációs ismeretek:

Heti 2 órában tanítjuk. Célja, kommunikáció-központú anyanyelvtanítás, mely magába foglalja az anyanyelvi alpműveltség tartalmi és magatartásbeli elemeinek oktatását is. A nyelvismeretre és nyelvhasználatra egyaránt hangsúlyt helyez, segít kiküszöbölni a tanulók nyelvi hátrányait, lehetőséget teremt a magánélet- és a közélet kommunikációs helyzeteiben (bemutatkozás, vita, ajánlás, alku, vásárlás, információ-szerzés, stb.).

Gazdasági számítások, mértani ismeretek:

Heti 2 órában cél a közvetlen alkalmazásra képes matematikai műveltség nyújtása, a tanulók bevezetése a háztartással, gazdálkodással épület és lakóhelyiségekkel, kereskedelemmel kapcsolatos mennyiségi viszonyok, tér- és síkformák rendezése, szerkesztése, s az ezekkel kapcsolatos számítások elvégzése körében. Cél továbbá a tanulókat eljuttatni ahhoz a felismeréshez, hogy életük megszervezéséhez, irányításához, az embereket körülvevő adattömeg feldolgozásához, értékeléséhez, s ezek alapján meghozandó jó döntéshez matematikai gondolkodásra, módszerekre és ismeretekre is szükség van.

Történelmi, politikai, állampolgári ismeretek:

Heti 1 órában tanítjuk. A tantárgy tanításának célja a történelmi összefüggések és következményeik feltárásával történelmi – társadalmi szemlélet kialakítása, mely lehetővé teszi számunkra az emberiség fejlődéstörténetének, távlati főbb tendenciájának megértését, az önálló tájékozódást a történelmi korokról, eseményekről, személyiségekről, ébren tartja érdeklődésüket a ma történései iránt is. A legfontosabb állampolgári ismeretek megszerzése után tudatosan vesznek részt napjaink életében, a jelen társadalmának formálásában.

Természetrajzi, környezetvédelmi, idegenforgalmi ismeretek:

A tantárgy tanításának célja, hogy heti egy órában kiegészítse a legfontosabb természetföldrajzi ismereteket, ezek praktikusan kezelhető anyagának elmélyítése és bővítése, komplex összekapcsolódása a természeti környezetünk veszélyeit, s azok elhárítását szolgáló környezetvédelmi, s értékeink, természeti szépségeink, ritkaságainak bemutatását célzó idegenforgalmi ismeretekkel.

A témák iránti érdeklődés felkeltésével is növelhető a tanulók természet iránti szeretete, felelőssége.

Művészeti ismeretek (irodalom, zene, rajz, népművészet):

Heti hét órában tanítjuk. Célja, olyan jártasságok, készségek kialakítása, ismeretek nyújtása, melyek képessé teszik a tanulót az esztétikai élmények befogadására, – az irodalmi, zenei és képi élményanyag hatásaira építve kiegészíteni tapasztalataikat a természetről, az emberek életmódjáról, gondolatairól, érzelmeiről – fejleszteni látásmódjukat, esztétikai ítézőképességüket – műértő, igényes emberré nevelni a tanulókat.

Idegen nyelv (német – angol):

Heti két órában. Célja a tanulók nyelvi műveltségének fejlesztése azért, hogy anyanyelvükön kívül más nyelven is képesek legyenek egy alapszintű kommunikációra. A nyelvtanítás ezért elsődlegesen beszédcentrikus és gyakorlatias.

Testnevelés:

Heti hét órában. Célja fokozni a tanulóknál a mozgás, sportolás örömét, kifejleszteni bennük a testmozgás, az egészséges életmód igényét. Nem sportolókat, annál inkább szép testtartású, nőies mozgású, egészséges fiatalokat szeretnénk nevelni.

Családellátó és háztartás gazdaságtani ismeretek:

Az első évben heti három alkalommal, a második évben heti egy órában tanítjuk. Célja megtanítani a tanulókat a kapcsolatrendszerben való eligazodásra, olyan ismeretekre, készségekre és képességekre, melyek a családalapításhoz, a kiegyensúlyozott családi élet biztosításához szükségesek. A tantárgy olyan komplex társadalmi, szociális, pszichológiai és műszaki ismereteket nyújt, melyek nélkülözhetetlenek az önálló ott-hon megteremtéséhez és elméleti előkészítést adnak a korszerű háztartás vezetéséhez.

Egészségügyi és szociális ismeretek:

A második évben heti hét órában a cél olyan ismeretek nyújtása, melyek képessé teszik a tanulókat saját és családtagjaik testi- és lelki egészsége megőrzésére, betegségek elhárítására vagy kezelésére, jártassá teszi őket a család szociális és egészségügyi problémáinak intézésében.

Osztályfőnöki óra:

Heti egy órában célja a személyiség fejlesztése, közösség kialakítása, tevékenységük megszervezése, a tanulók életmódjához, viselkedéskultúrájához, emberi kapcsolataik alakításához segítséget nyújtani.

Gyakorlati tantárgyak:

Célja, hogy a háztartásban leggyakrabban előforduló munkafajtákat megismertesse, elvégzésüket elsajátíttassa és begyakoroltassa. Itt kell elsősorban a célszerű, igényes jól szervezett, rendszeres és egészséges munkanevelésre megtanítani, kifejleszteni azokat a magatartási formákat, melyek a háztartási újításokra fogékonyak, a

háztartás gazdaságos végzésére képessé, egy harmonikus család megteremtésére alkalmassá teszik őket.

Főzés – sütés tantárgy:

Az első évben heti 4 alkalommal, a második évben heti 3 órában tanítjuk. Célja a korszerű konyhatechnikai berendezések és eljárások alkalmazására, a reformkonyha és az egészséges táplálkozás előnyeire irányítani a tanulók figyelmét, s olyan jártasságok készségek és képességek kialakítása, amelyekkel egy modern háziasszonynak rendelkeznie kell.

Szabás – varrás:

A tantárgy célja előzőhöz hasonló óraszámokban olyan jártasságok készségek és képességek kialakítása, melyek birtokában képesek lesznek a szabás-varrás, kézimunka alapvető munkafolyamatainak elvégzésére, saját és családtagjaik, valamint háztartásuk egyszerűbb darabjainak elkészítésére, díszítésére.

Ruhaápolás – javítás:

Az első évben heti hét órában tartjuk. Cél a tananyag nevében is szereplő alapvető munkafolyamatok megtanítása, ráirányítani a figyelmet (a lakás és textíliák átalakítása és újrafelhasználási technikáinak megismerésével és ötletes, fantáziagazdag alkalmazásával) takarékosagra, az anyagok gazdaságos újrafelhasználására.

Lakásápolás, karbantartás:

Az első évben tanítjuk heti két órában. Célja, hogy az otthonteremtés mellett annak folyamatos ápolására a család igényeihez alkalmazkodó átalakításra felkészítsen.

Elsősegélynyújtás:

A második évben heti 1 óra. Célja a háztartás és a környezetében előforduló akut betegségek, rosszullétek és balesetek felismerésére, szakszerű ellátására, s ha szükséges, az orvosi segítség igénybevételére.

Csecsemőgondozás, gyermekfelügyelet:

A második év első felében heti 5 óra. Cél felkészíteni a leendő anyákat a gyermekvállalásra, a gyermek gondozására, oly képességek és készségek kialakítására, melyre a gyermeket nevelő anyának a mindennapi életben szüksége lesz.

Betegápolás, idősek gondozása:

A második év második felében heti 5 óra. A cél a tantárgy nevében is szerepel: olyan gyakorlati jártasságok, képességek kialakítása, melyek képessé tesznek a beteg és idős családtagok körüli legfontosabb tevékenységek kialakítására. A gyakorlatot a tanulók az idősek otthonában végzik.

Fakultáció

Több témában választásra van lehetőség, az első és a második évben is. A témák javaslatával az egyéni érdeklődést, képességeket, távlati hasznosságot vettük figyelembe.

Fakultációk:

- gyermekjátékok, gyermekdalok,
- csipkeverés illetve szövés,
- gépírás,
- számítógép kezelés.

Az iskolában végzett 16 éves lányok ismereteiket saját háztartásukban hasznosítják, de munkába állhatnak háztartási alkalmazottként, gyermek és szociális dolgozóként,

konyhai dolgozóként, panziót nyithatnak vállalkozóként. Ugyanakkor az itt kapott alapképzés után folytatják tanulmányaikat középfokú intézményekben.

A negyedik félévben lehetőséget teremtünk, hogy tanulóink az IPOSZ és a művelődési házak helyi tanfolyamain az érdeklődésüknek megfelelő területen – pl. manikűrös, pedikűrös, szemfelszedő, címfestő, virágkötő, gyógynövény- vagy gombaszakértő stb. – szakvizsgát tegyenek és működési engedélyt szerezzenek.

Eredményeinkről röviden:

A szakiskola első évében tartunk.

Mindkét osztályban rendszeres, tervszerű munka folyik, a lányok jól érzik magukat, kialakultak a közösségek. A másutt is előforduló apróbb problémák mellett elégedettek vagyunk a lányok teljesítményével.